

2016

...

SAN JOAN BATAIATZAILEA ELIZA HIRI BARRUAN ERAIKITZEKO ERABAKIA

Jose Luis Aperribai
(HERNANI 2016)

Hernani. Garai bateko garbatua.

Duela 500 urte

XV mende bukaeran, antzinako parrokia, egungo San Agustin monasterioa, hirigune barrura lekuz aldatzeko asmoa azaldu zuen hiriak. Horretarako, arrazoiaren artean, aipa daitezke: harresitik kanpo babesik gabe gertatzea negu gogorrean zein gerrate garaian, eta behar besteko lekurik ez edukitzea hazten ari zen herritargoarentzat.

1512. urtea erabakigarria izan zen. Hain zuzen, Gaztelako armadak Nafarroako erresuma konkistatu zuen urtean, hemen, Nafarroako erregeairen aldeko frantziar armadak, Gaztelako erregearen zerbitzura eta babesean zegoen Hernani hiria arpilatu zuen, eta su eman zion (Irun eta Oiartzunen bezala, Donostiara bidean). Ondorioz, orduko parroki eliza eraitsia eta zerbitzurik gabe geratu zen.

Agostindarren monastegia, antzinako parrokia hiribildutik kanpo.

HERNANI (Guipúzcoa) Portada del Convento de las R. R. Agustinas
Frontispice du Convent de R. R. Agustinas
Frontispiece of Convent of R. R. Augustines (Nuns)

San Joan Bataiatzailea antzinako parrokiaren Atalaurrea (XIII. mendekoa).

San Joan Bataiatzailea Parroki elizaren eraikina (1545 - 1595)

Handik 28 urtera, 1540an, bertako eliz patroia zen Karlos V enperadoreak hiriko plazara aldatzea baimendu zuen parroki elizaren kokagunea. Eta hala, 5 urte geroago, 1545ean, 13 traza desberdin aztertu ondoren, Azpeitiko hargin-maisu ziren Domingo de Olozaga, Miguel de Beramendi eta Andres de Izagirrerekin sinatu zen lanak egiteko kontratua. Hurrengo sei urtetan elizako horma guztiak jaso eta estaliko zituzten, kaperak izan ezik.

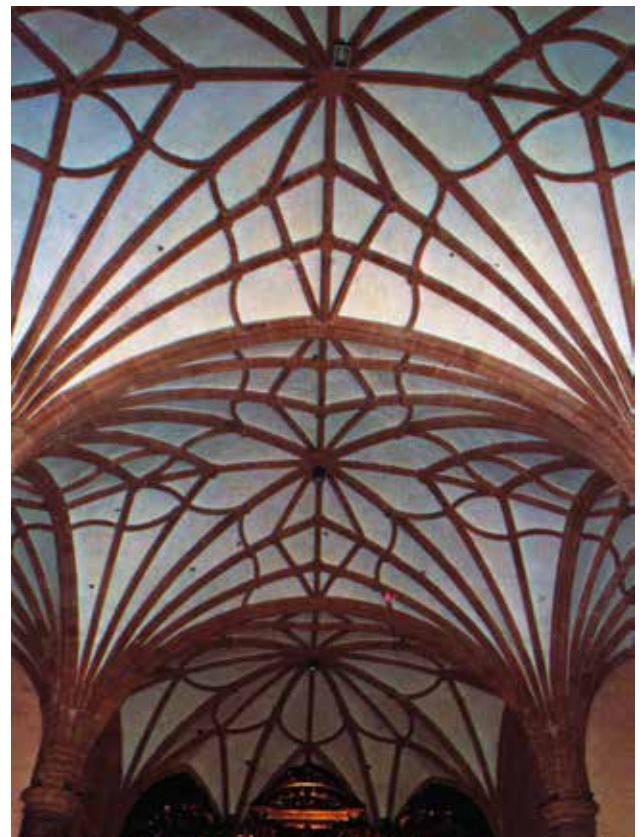
Hargin azpeitiarrak hil zirenean, ordea, bertan behera geratu zen elizaren eraikuntza, 1568an Albizturko Miguel de Iriarte maisuak jarraipena eman zion arte. Honek hitzeman zuen elizburua eta alboko bi kaperak egin eta amaituko zituela, lau urtetan arkuak eta leihoak, eta beste bi urtetan kaperak altxatuz. Baina, Hernaniko Udalak eta Parrokiak kontratua bete ez zutenez, Iriartek elizlana utzi eta Nafarroara alde egin zuen.

1581ean, presbiterioko arku erori zen, eta, ondorioz, hiru gizonezko hil ziren. Orduan, Gipuzkoako korrejidoreak eskatuta, Iriarte maisuak lanari ekin zion berriro 1582an, lau urtetan lanak bukatzeko hitza emanez. Baina sei urte ere igarorik, ez zuen eliz eraikuntza burutu. 1588an Iriarte kendu egin zuten eraikuntzatik, eta bere ordez Domingo de Legarburuna eta Francisco de Marrunica hargin-maisuak jarri zituzten. 1595. urtean hauek egindako lana, hiru kaperak ixteari zegokiona, onetsi zuten eta eraikuntza amaitutzat eman.

Azkenik, 1992an, estaldurak berritzeko lanei ekin zioten, bai eraikin nagusikoan bai alboetan erantsitako eraikinetan.

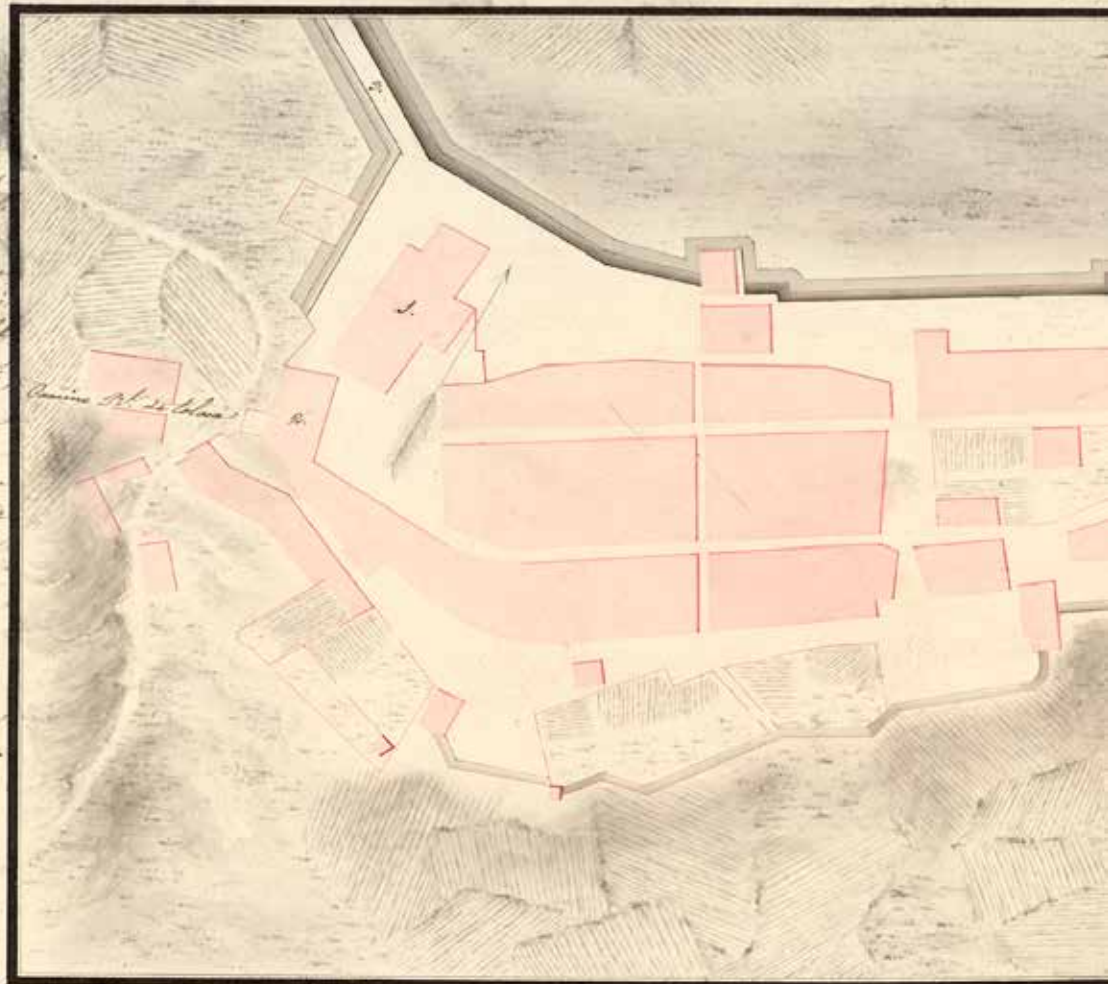
Atalaurrea (1705)

Hernaniarrak eliz aurrealde nagusia nola burutu nahi zen moduarekin ados ez zeudenez, Udalak zera erabaki zuen 1704an: elizaren apainketa, distira eta ikusmirari eta plaza aldeko guneari zegokion neurriko atalaurrea eranstea. Udalaren beste bilkura batzuetan, gainera, eliz aurrealdean horma-hobi bat egitea hitzartzen da, lehenbiziko erretaula nagusian zegoen San Joan Bataiatzailearen eskultura zaharra bertan kokatzeko. Urte horretako uztailaren 22an bukatu ziren hainbat lan, egun horretan egokitu zuelarik Pedro de Beroizek santuarentzako horma-hobia, baina baliabide nahikorik ez eta ezin izan zen osoki egin Martin Zaldua maisuaren proiektua, eta atzeratu egin behar izan zen gaur egun aurki-

Eliza sabaiko gurutze-ganga.

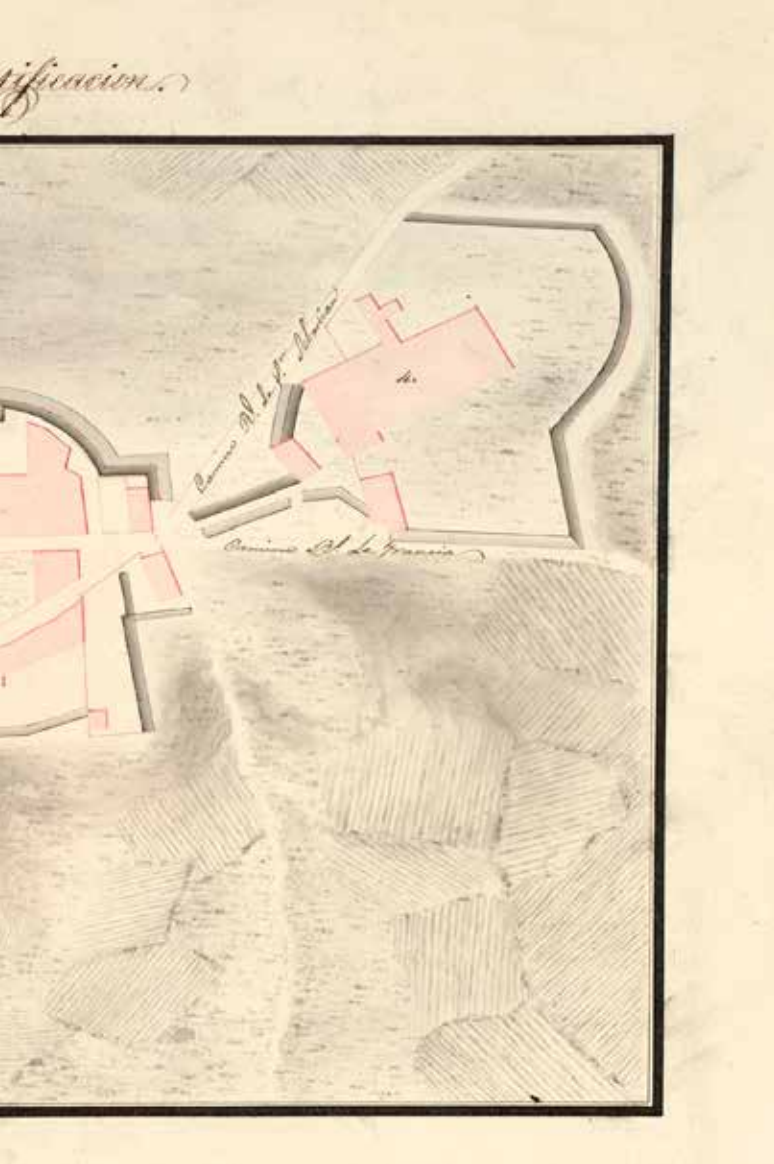
La Villa y el Decanado de
San Agustín, se hallan
rodeados de un grueso parapeto
de la tierra adentro del qual
se hacen y se hacen en todo el
perímetro de la Villa los
de fuertes y de otros de esta in-
terior para el servicio de la
tierra hasta el Rio Urumea
y por los costos, interiores y
exteriores que hay en dicha
extensión.
La Caponera que sirve de comu-
nicacion al Reduto de San
se abre de todo parapeto
y por.
Todo el terreno es artillo.
1. Iglesia parroquial.
2. Casa Consistorial.
3. Caponera del Reduto de San
4. Convento de Agustinos.
Año de 1755

Hirigunearen planoak, Hernani gotortua.

San Joan bataiatzailea parroki elizako habeartea.

Erretaula nagusi berria, Bernabé Cordero arkitektoak egina (1624-1629).

Atalaura.

Lehen erretaula nagusiko sagrarioa, Ambrosio Bengoetxeak egina (1551-1625).

Kanpandorra.

tzen duguna osatzeko, alegia: zutabe eta horma-hobia estaltzen dituen uztai handiaren eraikuntza, eta Pedro eta Paulo santuen irudien kokatzea.

Kanpandorra 1764

1593an dorrea eraikitzeke kontratu bat sinaturik badago ere, kontua da Eliza 1595ean bukatua zegoela, baina dorrerik gabe. 1673an hitzartuko dute Martin de Carrera eliz langintzako maisu nagusiak aurkeztutako planoen arabera dorrea eraikitzea, Frantziarako errepideko plaza batean oso itxura eskasa ematen zuelako hura burutu gabe ikusteak. Eta, azkenean, Azpeitiko Francisco de Ibero arkitektoaren diseinuaren arabera eraikiko da kanpandorra 1764an. Geroztik, 1802an, Jose Manuel Irulegi arkitektoak berreraiki zuen dorrea.

1992an, zaharberitze eta eraberritze lanak egin ziren, kanpandorrearen barru zein kanpo aldetik.

Kaperaren historia

1610ean Francisco de Marrubiza hargin-maisuak Elizako sakristia ari zen egiten Miguel de Aranburu fraidearen planoen arabera. 1628an, hiriak izendatutako adituek sakristiako hargintza-lanak eta sabaia ikertu zituzten, eta ontzat eman, erabakitako traza eta izkribuen arabera bete zirelako.

1686an, sakristia zaharrean bere kaperera eraikitzeke Fermin de Sasoeta jaunak Mexikotik egindako eskabideari, baldintza hauek ezarri zizkieten: sakristia

berria eraikitzea, aldare nagusirako bi ate irekiz alboetatik; kaperera bera eliz aurrealdeari zegokion eraera eraikitzea, material egokiak erabiliz. Eta edozein arrazoigatik kaperaren langintzak jarraitzen ez baziren, Parroki Elizaren esku geratuko zela, inongo eskubiderik gabe senitartekoen aldetik. Eta hala, emandako hitza behin eta berriro bete ez izanagatik, Elizaren esku geratu zen 1847an, eta teilatuaren konponketa-lanak egin ziren.

1963an, berogailua galdara hantxe instalatu zen. 1992an estaldura berriro zen eta bertarako atea ireki Ezkiaga pasealekutik. Eta, gaur, elizlanak hasi zirela 500 urte eta gero, langintza burutu da Zikuñagako Ama kaperara bertan kokatuz.

San Joan Bataiatzailea zaindariaren eliza lekuz aldatu bazen, duela 500 urte, lehen parroki elñizatik (agustindarren monasterioa denetik, alegia) esan behar da Zikuñagako Ama zaindarikideari ere kulturekua egokitzea bidezko iruditu dela, hain zuzen, bera desagerrarazi zuteneko 37. urtemugako Ostegun Santu egunez.

Nire eskerrona adierazi nahi diet hemendik idatzi honetarako osagai izan diren testu, argazki eta idarokizunak eskaini dizkizaten pertsona guztiei.

Bibliografia iturriak

Elizondo Camio, Juan Ignacio (arkitektoa): "La Iglesia Parroquial de San Juan Bautista. Hernani" (argitaragabeko txostena). Datarik gabe.